

vezetékre vagy legalább is könnyen hozzáférhető kutakra van szükség. A sír gyepesítése, öntözése, nyírása vagy kaszálása szintén napszámba kerül. Gondozott temetőben kívánatos a maradó síremlékek állítása: szóval anyagiak híján komoly eredményeket e téren aligha láthatunk.

Célravezető lenne talán a társadalmi úton való sírgondozás megvalósítása. Be lehetne vonni — a budapesti középiskolák mintájára — a helybeli iskolák növendékeit is, akik szorgalmas munkájukkal sok apró tennivalót elvégeznének. Az ifjú szívekbe ilyenformán belelopnánk a sírgondozásnak nemesebb érzéseit és észrevétlenül ránevelnénk a temető-kultúra szükségességére.

Vagy bízzuk a temetőgondozást a lelkes, áldozatkész, fáradságtalan buzgalmú nőkre s legyünk meggyőződve, hogy a legjobb kezekbe adtuk az ügyet. Nem is halaszthatjuk a dolgot, mert különösen a hősi temetők gondozatlansága arcpirító szégyene korunknak. Hőseink alacsony, dudváklepte gödörben pihennek, kő, sőt fakereszt sem mutatja helyüket, melyet joggal, vagy Kölcssey szavával: «szívszorulva» kerülhet el a jövő nemzedék, «sorsuktól rettegven».

Halász László.

Orsenigo Cesare: Borromei Szent Károly élete. Szent István-Társulat kiadása. — A budapesti pápai nuncius 1910-ben, milánói káplán korában írta meg ezt a könyvét, Borromei Szent Károly szenttéavatásának háromszázadik évfordulóján. Azóta világszerte divatos lett a regényesített életrajz, Orsenigo könyve már csak ezért is megérdemli a megkülönböztetett érdeklődést a kritikus részéről: jobb ugyanis komoly vallástörténelmi életrajz volna ellenére is, mint az olvasó által megszokott életrajzregényesítők legtöbb könyve. Nem keresi az érdekességet, mégis érdekes. Eleven és vonzó. Megvallom őszintén, azzal a hittel vágtam fel a könyvet, hogy kritikusai tisztemet kenetteljes oldalak végigásítózása fogja kísérni. Igen kellemesen csalódtam, hála az előkelő szerző nem sejtett írásművészetének.

☞ *Borromei Szent Károly élete* ilyenformán iskolapéldája lehet annak, hogyan lehet ilyen művekkel az irodalmi tekintetben elkényeztetett, igényes olvasót is megfogni. Orsenigo nem ejti el e mellett a katolikus egyház legcsekélyebb jelentőségű szempontjait sem. Úgyesen befejez minden meg-

jegyezni valót a szent élete folyásába, s minthogy Borromei Károly volt az első mai értelemben vett pápai államtitkár, a jóleső mese hangján a legmagasabb egyházi igazgatás minden csínját-bínját is megismerjük a könyvből.

Milano híres érseke volt ez a Borromei Szent Károly, a tizenhatodik században élt, előnyös családi körülmények és igen színes világtörténelmi színpad közepette. Húszéves korában már bíboros. Sportol a bíboroskoráltsban is, ami sportszellemű korunkban már önmaga rokonszenvéssé teszi. Minden cselekedetében előbbre van koránál. A katolikus egyház életében még ma is mérhetetlen fontosságú trienti zsinat idején ő a pápai államtitkár. Reformátor-főpap, aki csodálatos bőszséggel teremti igazán eredeti intézkedéseit. Húszezer milánói gyermeket beiskoláz például, holott ma, az általános tankötelezettség idején, háromszor akkora lakosság mellett 50.000 a tanulók száma. Hanyag papjait papi javítóintézetbe utalja. Koldusoknak menhelyet állít. A rokkantakat és a betegség miatt munkanélkülieket rendszeresen támogatja. Börtönmissziót teremt, ingyenes jogvédelmet nyújtat. Az uzsora elkerülésére zálogházakat szerveztet püspökeivel. A szociális gondoskodásnak számos olyan tételt mutatja, melyek ma ismét csak óhajtsók megint. A zenében Palestrina barátja és segítője. Bökező és hozzáértő építető. A tudományok művelője és hatalmas előmozdítója.

Orsenigo könyve rendre bemutatja Milano nagy bíborosérsekét az élet minden vonatkozásában. Írói munkája nagy öröme lehetett, ennyi jelességgel megáldott emberről boldogság írni és felelő kötelesség az érdemeit hirdetni. Káplán volt még csak a nuncius, mikor e művét megírta, a vezetésre hivatott ember képességei azonban Borromei Szent Károly cselekedeteinek méltatásában, a mai viszonyokkal való összehasonlításában lépten-nyomon megmutatkoznak a sorokban. A könyv tizennyolc éves élete alatt érsek lett az egykori káplán maga is. Hozzánk kerülve, kötelességének tartotta, hogy megtanuljon magyarul s most kedvtelve olvashatja nagyíró olasz művének magyar fordítását. Amint kedvtelve fogja forgatni a magyarra átültetett Vita di San Carlo Borromeoát a magyar közönség is.

Nyisztor Zoltán fordítása a könyv

eredeti szelleméhez híven eleven, világos. Egyetlen feltűnő pongyolasága van; a bekezdések szembeugró sokasága fordítódott így: De a legnagyobb szerűbb... De még ezzel sem... De a szegények iránt... De itt vetődik fel... Van a könyvnek két olyan szembenálló oldala, hol három ilyen «De»-s bekezdés van egymásután (220—221. l.). Nem nagy baj, igaz.

De az ilyesmire mégis vigyázni kell.
Kilián Zoltán.

Dr. Nyisztor Zoltán: Neumann Teréz, a stigmatizált. (Budapest, 1929. 130 l. Szent István-Társulat.) A közelmúlt kevés eseményéről beszéltek többet, mint a konnersreuthi csodálatos jelenségekről, melyeknek központjában egy bajor falusi parasztlány áll: Neumann Teréz. Csak a legutóbbi két évben vagy 100.000 ember fordult meg a kis bajor faluban, hogy szem- és fültanuja legyen számos, eddig még meg nem magyarázható dolognak. Ezek közé tartozik e könyv szerzője is, aki így közvetlen tapasztalatairól számol be most e kötetben. Saját megfigyeléseit kiegészíti mások műveiből is, mert már eddig 40-nél több könyv jelent meg Neumann Terézről a legkülönbözőbb világnézetű és pártállású szerzőktől, köztük neves orvosprofesszoroktól is.

Neumann Terézzel 20 éves koráig semmi különös sem történt. Még csak túlbuzgó vallásossággal sem lehet illetni. Felőtt és úgy élt, mint a többi falusi lány. A háború alatt szántott, vetett, kaszált, fuvarozott, nehéz zsákokat cipelt, mint a férfiak. 1918 március 10-én aztán egy tüzeset alkalmával hirtelen rosszul lett, ágynak esett és hiába ápolták otthon, hiába hívták hozzá orvosokat, nem segített semmi, sőt még meg is vakult. 1923 április 29-én aztán reggel kinyitotta szemeit és épen úgy látott, mint valaha. Négy évig tartó vakága miatt saját hűgát sem ismerte meg. Ugyanekkor történt a lisieuxi kis Teréz szentté avatása, akihez Neumann Teréz súlyos betegségében fohászokdni szokott. De egyébként csakhamar ismét súlyos beteg lett. Seidl sebészorvos a «legsúlyosabb gennyes vakbélgyulladás» konstatálta és rögtön intézkedett az operáció meg-ejtése végett. Teréz azonban lisieuxi Teréz ereklyéjével pillanat alatt elmulasztott minden fájdalmat s mosolygva adta elő az esetet a megzavarodott Seidl sebészorvosnak. — Aztán következett a stigmatizáció. 1926 nagy-

péntekjén fején, kezén, lábán, sőt oldalán vérző sebek jelentek meg, pontosan ugyanott, ahol a Szentírás szerint Krisztus testét érték a szögek és a lándzsa. Hiába kezegette őket az orvos és igyekezett meggyógyítani, változtatlanok maradtak. Mikor aztán felhagytak a kezeléssel, 14 napra rá szépen behegedtek. — Majd csodálatos víziói támadtak, többnyire a golgothai jelenetekre vonatkozóan. De leginkább mégis két dolog ejtette bámulatba a tudósokat: az egyik, hogy vízióiban Krisztus és az apostolok beszédjét hajszálfínomságú aramei nyelven adja vissza (melyet akkor Galileában beszéltek) anélkül, hogy egy szót is értene belőle. Wutz professzor, ki ismeri ezt a nyelvet, próbára is tette Terézt. Az angyali köszöntést mondta el neki több nyelven, de Teréz fejét rázta: nem ez volt, mondta. Mikor aztán aramei nyelven idézte, rögtön ráismert, de megjegyezte, hogy a szövegből hiányzik még valami. A professzor zavarba jött, kínosan gondolkodott, majd elmosolyodott: igaza volt Teréznek, ő tévedett, elhagyott egy suffixumot. Többször is helyreigazította Wutz számdekonos hibás idézeteit. — A másik eddig teljesen érthetetlen dolog, hogy Neumann Teréz — két év óta nem eszik semmit. 1926 karácsonya óta még folyadékot sem vesz magához. Éhséget nem érez. 1927-ben két hétig éjjel-nappal szigorú vizsgálat alatt figyelték meg, nem táplálkozik-e titokban; több orvos, így dr. Seidl és dr. Ewald orvosprofesszor ideggyógyász Erlangenből ügyeltek rá, hiába, a vizsgálat alatt semmit sem vett magához s a testsúlya a vizsgálat elején is 55 kg volt és a végén is.

Nem lehet még tudni, hová fejlődnek ezek a dolgok. De ha igazolást nyernek a konnersreuthi események, akkor ez alkalommal halálos sebet kaphat a materializmus és az atheizmus — írja a szerző.

Ez a könyv mindenesetre a legnagyobb érdeklődésre számíthat. A szerző higgadtan, kritikus szemmel és óvatosan regisztrálja észleleteit. Tényeket konstatál, melyeknek végső konkluzióját azonban fenntartja a jövő számára. «A hit és a tudomány álláspontja csak ez lehet!»

Gál János.

Magyar Költők. Igen tisztelt Szerkesztő Úr! Szíveskedjék helyet adni folyóiratában a köv., a Magyar Költők